

Brief aan de raad

2021-0135437

Onderwerp: Raadsinformatiebrief kinderopvangtoeslagenaffaire

12 oktober 2021

Aan de leden van de raad,

Op 16 juni en 15 juli heeft wethouder Ronald de Meij u via de mail geïnformeerd over de stand van zaken van de hersteloperatie toeslagen Drechtsteden. Deze raadsinformatiebrief is hier een vervolg op. Door middel van deze raadsinformatiebrief informeert het college u over het gehele proces van de hersteloperatie toeslagen Drechtsteden.

Inleiding

Duizenden ouders in Nederland zijn getroffen door de problemen met de kinderopvangtoeslag. De Belastingdienst compenseert hen daar financieel voor. Echter is dit voor wie in de problemen is geraakt, niet altijd voldoende. Er kunnen bijvoorbeeld problemen zijn ontstaan rondom huisvesting, schulden, inkomen, zorg en de opvoeding van kinderen.

Staatssecretaris Van Huffelen, verantwoordelijk voor de kinderopvangtoeslag, heeft daarom aan gemeenten gevraagd om gedupeerde ouders over de volle breedte hulp te bieden. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) voert met staatssecretaris Van Huffelen sinds juni 2020 het gesprek over de randvoorwaarden waaronder gemeenten de benodigde ondersteuning aan de gedupeerde ouders kunnen bieden. De VNG en de Belastingdienst/Toeslagen hebben op 28 september 2020 een akkoord bereikt om ondersteuning te bieden aan gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire (zie: <https://vng.nl/artikelen/ondersteuning-gedupeerde-ouders-kinderopvangtoeslagaffaire>).

Het Hulpteam Toeslagen Drechtsteden

De gemeente Zwijndrecht, en de andere Drechtsteden, hebben de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) gemachtigd om de gedupeerden uit de Drechtsteden te ondersteunen. De SDD heeft het Hulpteam Toeslagen opgezet. Het Hulpteam Toeslagen helpt om de door de Belastingdienst gedupeerde inwoners direct concrete hulp te bieden. Dit Hulpteam helpt inwoners om hun leven weer op de rit te krijgen. Dit betreft brede ondersteuning op het gebied van huisvesting, schulden, inkomen, zorg en de opvoeding van kinderen.

In het Hulpteam zit voor elke gemeente een regisseur toeslagen die directe ondersteuning en begeleiding biedt aan inwoners. Zij regisseren de hulp en zorgen dat er geen belemmeringen optreden in de hulpverlening door de diverse regelingen, organisaties en processen. De regisseurs toeslagen zijn de vaste contactpersonen en het centrale aanspreekpunt voor de gedupeerden.

Het Hulpteam Toeslagen is binnen de SDD opgezet als een tijdelijke projectgroep. Naast de regisseurs toeslagen werken in het hulpteam medewerkers van de SDD. De kennis en ervaring in het Hulpteam is divers. Er is ervaring met schuldhulpverlening, maatschappelijk werk, financiële kennis en kennis van relevante wet en regelgeving onder andere op het gebied van sociale zekerheid en schuldhulp. Ook heeft het Hulpteam korte lijnen met het Vivera Sociaal Wijkteam en de VNG.

De uitvoeringskosten voor de hersteloperatie toeslagen komen uiteindelijk voor rekening van de Belastingdienst. Hiervoor zijn middelen aan de Drechtstedengemeenten toegekend.

De werkwijze van het Hulpteam Toeslagen Drechtsteden

Om de gedupeerden goed te helpen werkt, het Hulpteam volgens een vaste aanpak (zie tabel 1). Voor het aanbieden van hulp is het team afhankelijk van de gegevens van de Belastingdienst en de wijze waarop zij beoordelen of iemand een gedupeerde is en welk schadebedrag hierbij past. De werkwijze van de Belastingdienst en alle toetsmomenten staan uitgelegd op de site van de Belastingdienst: <https://services.belastingdienst.nl/toeslagen-herstel/overzicht-contact-met-ouders/>

Gedurende de periode dat de Belastingdienst de toetsen uitvoert, kunnen gedupeerden al rekenen op de hulp van het Hulpteam Toeslagen. De SDD ontvangt vanuit de Belastingdienst een lijst met gedupeerden die bij de Belastingdienst bekend zijn. Ook kunnen inwoners zichzelf als gedupeerde aanmelden bij de Belastingdienst en het Hulpteam Toeslagen. Deze lijst vormt de basis voor de uitvoering van de hersteloperatie toeslagen. Zodra iemand op de lijst staat, neemt de regisseur toeslagen actief contact op met de inwoner. Dit doet de regisseur toeslagen via telefonisch contact en een brief. Tabel 1 geeft schematisch weer hoe de hulp vanuit het Hulpteam Toeslagen verloopt.

Tabel 1: Schematische weergave van het verloop van de hulp van het Hulpteam Toeslagen Drechtsteden

Fase	Toelichting
1. Vaststellen en/of vinden van de gedupeerden.	De basis hiervoor zijn de lijsten van gedupeerden van de Belastingdienst. Daarnaast zijn er ook zelfmelders of mensen die op een andere wijze in beeld komen als gedupeerde. Die inwoners kunnen zich bij het hulpteam melden of direct bij de Belastingdienst.
1. Eerste contact en inventarisatie	De gedupeerde wordt gebeld door de regisseur toeslagen en de problemen worden geïnventariseerd. In dit eerste contact kan de gedupeerde aangeven wel of geen hulp wil van het hulpteam Toeslagen gewenst is.
1. Maken plan van aanpak.	Voor elke gedupeerde die hulp wil wordt een plan van aanpak opgesteld op basis van een aantal leefgebieden: <ol style="list-style-type: none">1. Wonen2. Financiën / budgetbeheer / bewindvoering3. Gezondheid4. Werk / dagbesteding5. Gezinssituatie
1. Uitvoering plan van aanpak: <ul style="list-style-type: none">o doorlopend contact met inwoner,o werken aan vertrouwensband	De regisseur toeslagen begeleidt de gedupeerde gedurende de tijd dat de Belastingdienst onderzoekt of een inwoner daadwerkelijk gedupeerde is en welke schadevergoeding hierbij hoort. Dit onderzoek van de Belastingdienst kan maanden duren.

Raadsinformatiebrief kinderopvangtoeslagenaffaire

○ contact met de belastingdienst.	
1. Nazorg	Vaststellen of alles is opgelost en of er nog behoefte is aan verdere ondersteuning.

Het aantal (bereikte) gedupeerden en het aantal hulpvragen per gemeente

Om meer inzicht te geven in de hersteloperatie toeslagen Drechtsteden, worden in de tabellen 2 tot en met 4 relevante cijfers van de hersteloperatie weergegeven. De cijfers zijn uit de tabellen zijn van september 2021.

Hoeveel inwoners er per gemeente zijn aangemeld als gedupeerden en hoeveel van deze gedupeerden het Hulpteam Toeslagen bereikt heeft, is weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Het aantal (bereikte) gedupeerden per gemeente

Gemeente	klanten benaderd	klanten bereikt	%	klanten niet bereikt	%	klanten brief (telnr onbekend)
Dordrecht	399	343	86%	56	14%	44
Alblasserdam	40	37	93%	3	5%	1
Sliedrecht	61	50	82%	11	18%	10
Papendrecht	84	75	89%	9	11%	5
H.I. Ambacht	50	45	90%	5	10%	4
Zwijndrecht	170	160	94%	10	6%	10
Buiten Drechtsteden	8	8	100%	0	0%	0
H'veld- Giessedam	17	14	82%	3	18%	2
Totaal:	829	732	89%	97	11%	76

Nadat inwoners zijn benaderd door de regisseur toeslagen, kunnen inwoners aangeven of zij hulp van het Hulpteam wensen. Ook kunnen inwoners bij de Belastingdienst aangeven of zij na de lichte toets en het compensatiebedrag van dertigduizend euro verdere hulp willen van het Hulpteam. In tabel 3 staat weergegeven hoeveel inwoners per gemeente een hulpvraag hebben.

Tabel 3: Het aantal hulpvragen per gemeente

Gemeente	Aantal klanten geen hulp	%	Aantal klanten wel hulp	%
Dordrecht	209	61%	134	39%
Alblasserdam	29	78%	8	22%
Sliedrecht	30	60%	20	40%
Papendrecht	39	52%	36	48%
H.I. Ambacht	34	76%	11	24%
Zwijndrecht	129	81%	30	19%
Buiten Drechtsteden	0	0%	8	100%

Raadsinformatiebrief kinderopvangtoeslagenaffaire

H'veld- Giessedam	11	79%	3	21%
Totaal	481		250	

Uit tabel 3 blijkt dat het aantal gedupeerden dat geen hulp wil in Zwijndrecht relatief groot is. Dit beeld verdient enige toelichting. Toen wij een aantal maanden geleden constateerden dat de regisseur toeslagen voor Zwijndrecht relatief weinig hulpvragen ophaalde, is hierover contact geweest met de SDD. Samen met de SDD hebben wij besloten om de regisseur toeslagen voor Zwijndrecht te vervangen door een andere regisseur toeslagen. De nieuwe regisseur toeslagen neemt met alle Zwijndrechtse gedupeerden die in eerste instantie hadden aangegeven geen hulpvraag te hebben opnieuw contact op. Eind juni 2021 is de nieuwe regisseur toeslagen voor Zwijndrecht gestart.

Nog niet alle gedupeerden die in eerste instantie een hulpaanbod hadden afgewezen zijn al voor de tweede keer met een hulpaanbod benaderd. Wel zijn de eerste resultaten van de inzet van de nieuwe regisseur toeslagen zichtbaar. Deze resultaten zijn weergegeven in tabel 4.

Tabel 4: Eerste resultaten van de inzet van de nieuwe regisseur geldzaken

Regisseur toeslagen	klanten benaderd	klanten bereikt	aantal klanten geen hulp	%	Aantal klanten wel hulp	%
Vorige regisseur	132	127	114	90%	13	10%
Huidige regisseur	92	61	32	52%	29	48%

* De huidige regisseur toeslagen neemt contact op met nieuwe klanten en met klanten die eerder een hulpaanbod afgewezen hebben.

Waar heeft het Hulpteam in de hulpverlening mee te maken?

De gedupeerden hebben vaak een flinke periode van onzekerheid en financiële problemen achter de rug. Het is een kwetsbare groep en het wantrouwen richting de overheid en de hulpverlening is groot. Dit geldt ook voor het wantrouwen richting het Hulpteam Toeslagen dat namens de SDD werkt.

Belangrijk is dat het Hulpteam een luisterend oor biedt, goed de situatie in kaart brengt en goed uitlegt hoe de hulpverlening in elkaar zit. Het Hulpteam Toeslagen zorgt ervoor dat verwachtingen getemperd worden en brengt in kaart welke hulp er geboden kan worden.

Verder schakelt het Hulpteam met veel partijen, zoals de Belastingdienst, Wijkteams, gemeenten, deurwaarders, verzekeraars, etc. De Belastingdienst als veroorzaker van het leed en ook als hulp biedende partij aan de slachtoffers vraagt veel aandacht van het Hulpteam Toeslagen. Veel werk zit in het zorgvuldig controleren van procedures en afspraken met de gedupeerden.

Ook is het woud aan regelgeving vaak belemmerend om goed hulp te bieden, of juist het ontbreken van wettelijke kaders.

Het oplossen van de schulden van gedupeerden

Het kabinet heeft aangekondigd zowel voor publieke als private schulden van gedupeerden een oplossing te bieden.

Raadsinformatiebrief kinderopvangtoeslagenaffaire

De schuldenaanpak is niet bedoeld als herstel van schade in het verleden, maar om gedupeerde ouders zo veel als mogelijk kans te bieden op een nieuwe start. Schulden die reeds afbetaald zijn, vallen daarom niet onder de schuldenregeling, maar onder de materiële en immateriële schade binnen de compensatieregeling.

Het oplossen van de publieke schulden

Er is een landelijk akkoord getroffen met publieke schuldeisers voor het kwijtschelden van publieke schulden. Ook in de Drechtsteden is er gestart met het kwijtschelden.

In de schulden die gedupeerden bij de SDD hebben, maakt de SDD onderscheid in kwijtschelding tussen fraudeschulden en niet-fraudeschulden. De schulden die niet gerelateerd zijn aan fraude, zoals leningen, worden direct kwijtgescholden. De fraudeschulden worden volgens de landelijke richtlijnen in principe niet kwijtgescholden. De SDD onderzoekt alle fraudeschulden van klanten. Als de fraude gerelateerd is aan de toeslagenaffaire, wordt op basis van de hardheidsclausule kwijtschelding verleend.

Naar verwachting zijn eind september 2021 alle vorderingen, behoudens de fraudevorderingen, kwijtgescholden. Het gaat in Zwijndrecht om 11 vorderingen.

Het oplossen van de private schulden en schuldenregelingen

Voor wat betreft de private schulden is het kabinet van plan om veel private schulden van gedupeerde ouders te betalen. De definitieve regeling is echter nog niet vastgesteld. De definitieve regeling voor private schulden en informele (privé) schulden wordt onderdeel van de Brede Schuldenaanpak.

Voor gedupeerden die zich momenteel in een lopende minnelijke schuldregeling (Msnp) of wettelijke schuldregeling (Wsnp) bevinden kan er al wel een oplossing geboden worden. Deze trajecten kunnen, indien er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, beëindigd worden. De voorwaarden zijn dat het moet gaan om een bewezen gedupeerde en een reeds lopende regeling met algeheel akkoord van de schuldeisers. Voor de Drechtsteden geldt dat het hierbij gaat om het beëindigen van de Msnp trajecten, bestaande uit schuldbemiddelingstrajecten en lopende saneringskredieten.

In de Drechtsteden worden de schuldbemiddelingstrajecten uitgevoerd door de Afdeling Budgetadvies en Schuldbemiddeling van de SDD. Momenteel worden de eerste aanvragen voor het beëindigen van de lopende schuldbemiddelingen voorbereid voor het indienen bij de Belastingdienst. De Belastingdienst besluit binnen vier weken op een ingediende aanvraag en zal na dit besluit binnen vier weken de compensatie voor de private schuldeisers overmaken naar de gemeente om de schuldeisers uit te betalen. De publieke schuldeisers (waaronder gemeenten) schelden de schulden kwijt en zullen de compensatie hiervoor via de Belastingdienst/het Rijk ontvangen. Daarnaast worden gemeenten gecompenseerd voor het beëindigen van de schuldbemiddelingstrajecten en ontvangen zij hiervoor een forfaitaire tegemoetkoming van euro 1000 per traject.

Het beëindigen van de lopende saneringskredieten wordt uitgevoerd door de partij die voor de Drechtsteden de saneringskredieten verstrekt, de Kredietbank West Brabant.

Tabel 5 en tabel 6 geven het aantal (mogelijke) gedupeerden in een lopend Msnp traject met een saneringskrediet of schuldbemiddeling weer.

Tabel 5: aantal (mogelijk) gedupeerden met een saneringskrediet

Raadsinformatiebrief kinderopvangtoeslagenaffaire

Saneringskrediet	Aantal alle Drechtgemeenten
Gedupeerde	11
Aangemeld, wacht nog op lichte toets	9
Integrale beoordeling i.v.m. afwijzing lichte toets	3

Tabel 6: aantal (mogelijk) gedupeerden met schuldbemiddeling

Schuldbemiddeling	Aantal alle gemeenten
Gedupeerde	18
Aangemeld, wacht nog op lichte toets	12
Integrale beoordeling i.v.m. afwijzing lichte toets	1

Toekomst en ontwikkelingen

De hulp aan gedupeerden in de Drechtsteden is nog zeker enkele jaren nodig. Tot en met 2023 kunnen inwoners zich nog als gedupeerde bij de Belastingdienst melden. Bovendien duurt het nog enige tijd totdat alle gedupeerden door de Belastingdienst zijn beoordeeld en de schadebedragen zijn uitgekeerd. Intussen blijft de hulpvraag groot en neemt deze ook toe. Als gemeente kunnen wij het proces van de Belastingdienst helaas niet versnellen. Wel blijven wij gedurende het gehele proces naast inwoners staan en denken wij indien nodig mee over maatwerkoplossingen.

Momenteel wordt de hulp aan ex-partners opgestart en aan de kinderen van gedupeerden. Voor deze twee groepen wordt nieuwe regelgeving opgesteld en worden landelijk afspraken gemaakt over de te verlenen hulp. Hierover maakt het Rijk later dit jaar meer bekend.

Andere toeslagen

Het kabinet kijkt momenteel ook naar mogelijke compensatie van gedupeerden van de uitvoering van de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget. Het voorstel is om hiervoor één alles omvattende compensatieregeling te ontwerpen. Deze regeling krijgt de vorm van een procentuele tegemoetkoming. In de nadere uitwerking en uitvoeringstoets wordt gekeken naar welk percentage het meest passend is. Voor meer informatie:

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/06/22/kabinet-geeft-richting-aan-voor-herstelregeling>

Tot slot is het van belang om op te merken dat de Belastingdienst momenteel de gehele aanpak van de hersteloperatie toeslagen aan het herijken is. Dit is noodzakelijk, omdat de hersteloperatie aan de kant van de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen, onderdeel van de Belastingdienst, is vastgelopen door het grote aantal (mogelijk) gedupeerden dat zich heeft gemeld. De herijking kan leiden tot een ander proces om gedupeerden zo snel en goed mogelijk te helpen. Onderdeel daarvan kan een andere of grotere rol voor gemeenten in het proces zijn. Naar verwachting is daar eind dit jaar meer over bekend.

Hoogachtend,

Raadsinformatiebrief kinderopvangtoeslagenaffaire

De secretaris,

De burgemeester,